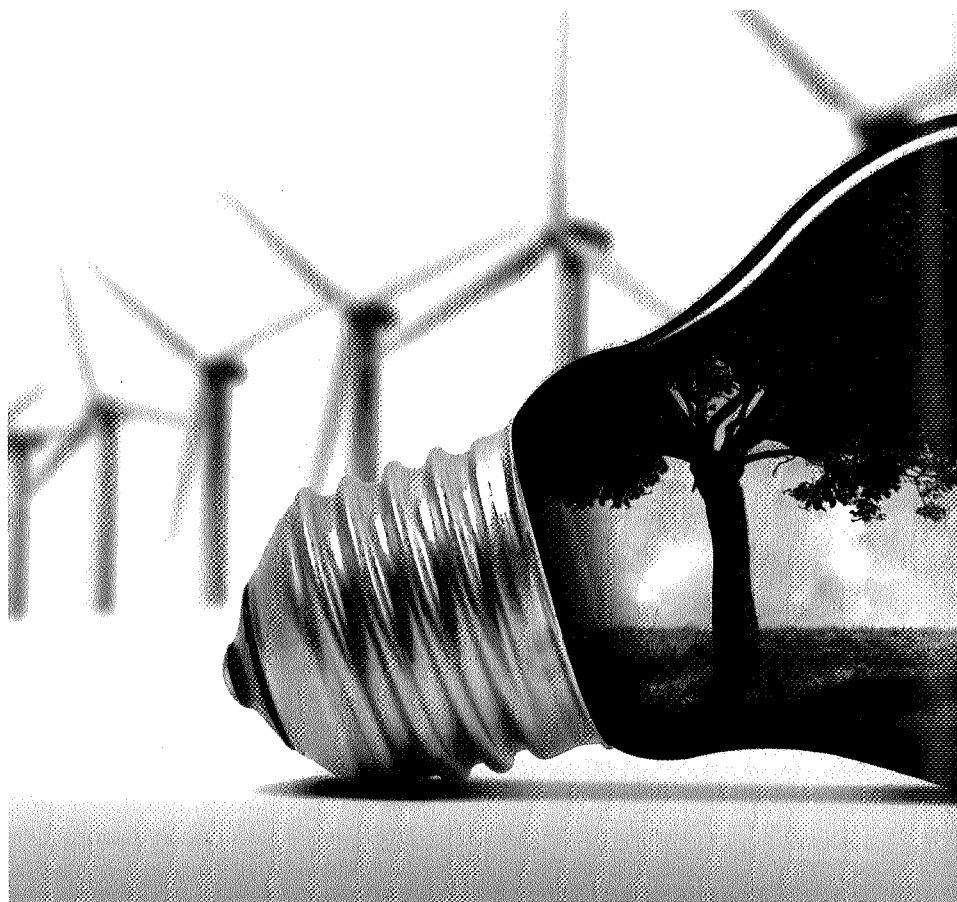

Milieuzorg staat in de zorgsector bepaald niet hoog op de agenda. Terwijl er juist veel winst te behalen valt met het toepassen van de juiste maatregelen. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van de Milieuthermometer, die is ontwikkeld door Milieuplatform Zorgsector (MPZ) in samenwerking met Stichting Milieukeur. Van de dertig Nederlandse ziekenhuizen die de thermometer tot nu toe hebben ingevuld bevinden zich echter slechts acht op een acceptabel niveau.

Het thema milieuzorg speelt een veel kleinere rol in de zorgsector dan in het bedrijfsleven. Hier mag best verandering in komen, stelt Dirk Heijkoop, adviseur facility management van het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht. 'Bij een bedrijf staan maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen vaak hoog in het vaandel. Het maakt onderdeel uit van het imago. Dat een organisatie maatschappelijk verantwoord ondernemt is ook een eis die de consument tegenwoordig stelt.' Adriaan van Engelen, directeur MPZ, bevestigt dat de zorgsector het thema milieuzorg niet hoog op de agenda heeft staan. 'De politiek oefent te weinig druk uit op de zorg. Daardoor voert de sector alleen de nodige wetgeving uit op het gebied van milieuzorg. Daarnaast stelt nog maar een enkele zorgverzekeraar hier eisen aan. Toch heb ik goede hoop dat hier binnen vijf jaar verandering in komt en dat directeurs van zorginstellingen beseffen dat ze steken hebben laten vallen omtrent milieuzorg en de kostenbesparing die hiertoe gepaard gaat. Ten opzichte van het buitenland loopt Nederland achter op het gebied van milieuzorg. Duitsland besteedt bijvoorbeeld veel meer aandacht aan zon- en windenergie en aan duurzaam bouwen.'

Dat zorginstellingen zelf niet het initiatief nemen om meer te doen aan milieuzorg dan de noodzakelijke wetgeving is volgens Van Engelen te wijten aan het feit dat er bij directies te weinig draagvlak is. 'Directies

Veel winst te behalen met speciale thermometer

Milieu geen prioriteit

kunnen ervoor zorgen dat alle neuzen dezelfde kant op staan. Zij geven nu nog vaak geen prioriteit aan betere milieuzorg omdat zij er onterecht een hoog kostenplaatje aanhangen.' Ellen Parma, milieucoördinator OLVG Amsterdam, voegt toe dat milieuvadvisers en facilitair managers dichter bij de bron zitten dan directeurs en dus als geen ander weten dat milieuzorg juist kosten bespaart. 'Het is echter moeilijk om de directie hiervan te overtuigen als je geen concrete middelen in handen hebt. De Milieuthermometer biedt deze mogelijkheid wel en daarom vind ik het een handig instrument.' Het idee van de Milieuthermometer is ontstaan doordat de leden, die voornamelijk werkzaam zijn in de zorgsector, merkten dat milieuzorg een duidelijker

kader nodig had om effectief en efficiënt milieuwinst te behalen. Bij de ontwikkeling van de thermometer hebben behalve de leden ook andere partijen als de overheid en kennisinstellingen meegedacht. Uiteindelijk is na een succesvolle pilot binnen vijf ziekenhuizen in Nederland de thermometer geïntroduceerd. Met de thermometer kan een zorginstelling zich aan een aantal oplopende en willekeurige criteria toetsen. Zo wordt er duidelijk in kaart gebracht met welke oplossingen bepaalde afdelingen aan de slag kunnen.

'De thermometer is praktisch in de omgang. De doelstellingen zijn concreet en daarom makkelijk te monitoren en te beoordelen', stelt Dirk Heijkoop. In totaal heeft de Milieuthermometer drie niveaus:

Zorginstellingen kunnen de Milieuthermometer gratis downloaden op de website van MPZ. Voor een officiële certificatie op brons, zilver of goud niveau kunnen zij zich aanmelden bij MPZ. Zorginstellingen worden vervolgens getoetst door een onafhankelijke organisatie.

t voor zorg

brons, zilver en goud. Niveau brons is vooral gericht op afvalreductie, scheiding en energiebeheer. Niveau zilver gaat tevens in op duurzame inkoop en bij niveau goud komt er onder meer beleid voor duurzaam bouwen en milieoverslaglegging bij. Het hoogste niveau is zelfs gekoppeld aan het

'Fm'ers weten als geen ander weten dat milieuzorg kosten bespaart.'

officiële nationale keurmerk Milieukeur. Van de dertig Nederlandse ziekenhuizen die de thermometer tot nu toe hebben ingevuld hebben er nog maar twee het hoogste niveau bereikt. Ongeveer zes ziekenhuizen zitten net onder het bronzen niveau.

Milieuwinst

De voornaamste onderdelen van milieuzorg in een zorginstelling blijken afval-

scheiding en energiebesparing te zijn. Dirk Heijkoop: 'Als er efficiënt gehandeld wordt op deze onderdelen is milieuwinst maar ook kostenbesparing makkelijk te behalen. In ons ziekenhuis zijn we bijvoorbeeld al een tijd bezig met verpakkingsreductie en het tegengaan van voedselverspilling. We laten producten zoveel mogelijk op pallets aanleveren en met het meals on wheels concept kunnen patiënten zelf hun maaltijden samenstellen. Deze maatregelen zijn goed voor het milieu. Tegelijkertijd zorgt het voor minder afval en dat drukt de kosten. Sinds de pilot hebben we geen nieuwe audit op basis van de Milieuthermometer uitgevoerd maar we zijn van plan om dit snel weer op te pakken. Dit is ook van belang want in ons beleidsplan hebben wij opgenomen dat het ziekenhuis in 2013 op niveau zilver moet zitten.'

Ook het OLVG heeft vier jaar geleden voor het eerst kennisgemaakt met de pilot van de Milieuthermometer. Sindsdien blijft het Amsterdamse ziekenhuis flink aan de weg timmeren. Het OLVG zit nu op een punt na op niveau brons. 'Maar ook wij willen in 2012 niveau zilver behaald hebben', stelt Ellen Parma. 'Het is misschien ambitieus, maar als we de criteria punt voor punt aanpakken moet het lukken. De Milieuthermometer is zeer toepasbaar instrument waarbij doelstellingen duidelijk zijn en meerdere criteria tegelijk aangepakt kunnen worden. Daarom heb ik het bestuur ook geadviseerd het op te nemen in het algemeen beleidsplan wat toentertijd in ontwikkeling was.'

Van Engelen stelt dat dit ook een van de belangrijkste functies is van de thermome-

ter. 'Je ziet vaak dat een zorginstelling de neiging heeft om te lang bij een onderdeel op het gebied van milieuzorg stil te staan. Als bijvoorbeeld energiebezuiniging wordt aangepakt blijven ze daar jaren op terugkomen. Het is efficiënter om je op meerdere criteria tegelijk te richten. Zeker als deze onder verschillende afdelingen vallen.' Hoeveel kosten een efficiëntere milieuzorg ook bespaart, meestal worden aanbestedingen

■ In het OLVG wordt momenteel led-verlichting getest.

waar veel geld mee gemoeid is pas gedaan op het moment dat het echt noodzakelijk is. Bijvoorbeeld bij renovatie, verbouwing of slijtage van apparaten. Daarom besloot het OLVG naar aanleiding van de pilot alleen de koelinstallaties te vervangen die daaraan toe waren. Parma: 'Zorginstellingen hebben al geen ruim budget. Het is logisch dat we keuzes moeten maken als het gaat om verbeteringen in de milieuzorg. We proberen het vervangen van apparaten of onderdelen ook zoveel mogelijk te laten plaatsvinden als vernieuwing echt noodzakelijk is. Het is veel te duur om goed werkend materiaal te vervangen enkel vanuit milieuoogpunt.' Op dit moment loopt er een energiebesparingstraject in het OLVG waarbij het gebruik van led-verlichting getest wordt. 'We hebben in de parkeergarage, het kantoor en een verpleegafdeling led-verlichting geplaatst om te testen of het prettig werkt. Als het positief ontvangen wordt is dit een vrij eenvoudige manier om milieuwinst te behalen en kosten te besparen tegen relatief lage investering', stelt Ellen Parma. ■

MARIEKE VAN DEN HEUVEL